

Ульріке Бехманн

ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Унаслідок фінансово-економічної кризи політико-економічне консультування набуло принципового значення в європейських країнах. У статті обґрунтовується необхідність організації системного політико-економічного консультування в Україні з урахуванням міжнародного досвіду та практики такого консультування в Німеччині. З огляду на складні інституційні умови реформування української економіки доцільно підвищити ефективність політико-економічного консультування шляхом зміцнення спеціалізованих консультаційних структур. Пропонується розглянути можливість створення органу, котрий, виходячи з його важливої місії та законодавчої ініціативи, неупереджено здійснюватиме таке консультування й супровід економічної політики. За підтримки осіб, відповідальних за прийняття управлінських рішень, незалежне та кваліфіковане консультування великою мірою визначатиме успішність цієї політики. Завдання урядового консультування полягає в критичному й неупередженому оцінюванні політики, отже, потребує від осіб, відповідальних за прийняття рішень, сильної волі, здатності до сприйняття критики та ділового ставлення до неї. Для того щоб діяльність консультаційного органу була спрямована на реальні потреби й враховувала можливості України, потрібно розробити його концепцію із залученням політиків, науковців і дослідників. При цьому варто з'ясувати питання законодавчої ініціативи, вибору членів такого органу та функцій консультування, політико-економічні цілі, на які воно орієнтуватиметься, а також забезпечити незалежність його діяльності. Реалізація зазначеного проекту та використання можливостей наявних науково-консультаційних структур не лише сприятимуть проведенню прозорої й реалістичної економічної політики та впровадженню реформ уряду України, а й забезпечать зацікавленій громадськості більш цілеспрямований доступ до інформації, широкі й кваліфіковані роз'яснення змісту заходів, спрямованих на досягнення цілей цих реформ.

Ключові слова: політико-економічне консультування, консультаційні органи, економічна політика, концепція консультування, досвід Німеччини.

Рис. 2.

Ульріке Бехманн

ПОЛИТИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ КОНСУЛЬТИРОВАНИЕ: ОПЫТ ГЕРМАНИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ УКРАИНЫ

Вследствие финансово-экономического кризиса политико-экономическое консультирование приобрело принципиальное значение в европейских странах. В статье обосновывается необходимость организации системного политико-экономического консультирования в Украине с учетом международного опыта и практики такого консультирования в Германии. Ввиду сложных институциональных условий реформирования украинской экономики целесообразно повысить эффективность политико-экономического консультирования путем укрепления специализированных консультационных структур. Предлагается рассмотреть возможность создания органа, который, исходя из его важной миссии и законодательной инициативы, будет непредвзято осуществлять такое консультирование и сопровождение экономической политики. При поддержке лиц, ответственных за принятие управленческих решений, независимое и квалифицированное консультирование будет во многом определять успешность этой политики. Задание правительственного консультирования заключается в критической и непредвзятой оценке политики, следовательно, требует от лиц, ответственных за принятие решений, сильной воли, способности к восприятию критики и делового отношения к ней. Для того чтобы деятельность консультационного органа была направлена на реальные нужды и учитывала возможности Украины, нужно разработать

© Бехманн Ульріке, 2015

его концепцію з привлеченням політиків, учених і дослідників. При цьому стоить висвітлити питання законодавчої ініціативи, вибору членів такого органу і функцій консультування, політико-економічні цілі, на які воно буде орієнтовано, а також забезпечити незалежність його діяльності. Реалізація вказаного проекту і використання можливостей існуючих науково-консультативних структур не тільки посприятимуть проведенню прозорої і реалістичної економічної політики і впровадженню реформ уряду України, але й забезпечать зацікавлену громадськість більш цільовим доступом до інформації, широким і кваліфікованим роз'ясненням змісту заходів, спрямованих на досягнення цілей цих реформ.

Ключевые слова: політико-економічне консультування, консультативні органи, економічна політика, концепція консультування, досвід Німеччини.

Ulrike Behmann

POLITICAL AND ECONOMIC CONSULTING: THE EXPERIENCE OF GERMANY AND PROSPECTS FOR UKRAINE

As an outcome of financial and economic crisis political and economic had become an issue of fundamental importance in European countries. The necessity of systematic political and economic consulting in Ukraine providing grounded on international experience and practices such as counseling in Germany is substantiated in the article. In concern of difficult conditions of Ukraine's economy institutional reform it is advisable to increase the effectiveness of political and economic consulting by strengthening purpose-oriented consulting agencies. It is proposed to consider the establishing of a special institution with important mission focused on legislative initiatives that would support political and economic counseling and elaboration for economic policy. With the support of people empowered to take strategic managerial decisions, independent and qualified counseling would determine the success of economic policy. The task of governmental counseling is critical, thus, impartial evaluation of policies requires strong will, ability to accept criticism and business attitudes towards it from the persons responsible for decision-making. In order those activities of mentioned advisory institution would be focused on the real demands as well as take into account the opportunities for Ukraine, that is why it would become necessary to develop the wright concept involving politicians, scientists and researchers. Another thing to do is to clarify the issues of legislative initiative, the approaches to alter the members of the institution and define functions of counseling, political and economic issues of highest priority while securing the operational activities independence. The implementation of the project and use of possibilities of the existing research and expert advisory bodies would certainly not only promote the elaboration of transparent and realistic economic policy and implementation of reforms in Ukraine, but also will provide for experts better access to information and qualified explanations of measures' content aimed at achieving the main goals of reforms in Ukraine.

Keywords: political and economic consulting, advisory bodies, economic policy, the concept of counseling, experience of Germany.

JEL classification: E60, E61, F66.

Значення політичного консультування

Наявність комплексу складних проблем зумовлює потребу в прийнятті раціональних і компетентних рішень для досягнення цілей економічної політики держави. Цьому сприятиме науково обґрунтоване й неупереджене консультування осіб, відповідальних за ухвалення політичних рішень.

Унаслідок фінансово-економічної кризи політико-економічне консультування набуло принципового значення, особливо в країнах Європи, де розбалансування системи державних фінансів стало небезпечним. Тому, наприклад, у Португалії, Іспанії та Ірландії нещодавно було створено нові консультативні органи.

Структура та організація політико-економічного консультування визначаються його здатністю підтримати економічну політику, яка залежить передусім від чіткого планування консультацій та ефективності розподілу роботи серед відповідних органів. Консультування на високому рівні можна здійснити завдяки поглибленню його спеціалізації та можливості отримання інформації політичного спрямування.

Ситуація з консультуванням в Україні

На етапі кон'юнктурного спаду, підсиленого ефектом торговельних санкцій проти Росії та геополітичним конфліктом на Сході України, коли треба розв'язати складне завдання щодо впровадження базових реформ, роль такого консультування важко переоцінити, а за підтримки осіб, відповідальних за прийняття політичних рішень, воно великою мірою визначатиме успішність економічної політики.

Україна гостро потребує такої допомоги, однак наразі загальне інституційне консультування тут не здійснюється. Більше того, консультації проводяться на запит уряду або зацікавлених представників, тому істотно обмежені за тривалістю й змістом. Такі запити обробляють численні спеціально створені організації, кількість котрих постійно зростає. Нові інституції нерідко є політично заангажованими та використовуються для легітимізації певних політичних цілей і підтримки інтересів вузького кола осіб. Відсутність консолідації та недостатня незалежність політико-економічного консультування збільшують можливості впливу груп лобювання, підриваючи його неупередженість.

Розширення консультаційної пропозиції призводить до дублювання відповідних завдань і компетенцій та, попри високу професійну кваліфікацію задіяних осіб, унеможливує надання структурованих та ефективних консультацій. У зв'язку зі значною фрагментованістю політико-економічного консультування в Україні перед особами, відповідальними за прийняття політичних рішень, постає нелегке завдання вибору серед численних порад експертів.

Першим серйозним кроком у напрямі організації процесу стало поглиблення співробітництва консультаційних інституцій у 2002 р. Відтоді представники банків, інститутів економічних досліджень, Національного банку України, комітетів і комісій міністерств, Національної академії наук України розробляють консенсус-прогноз, який публікується Міністерством економіки України та не завжди відображає прогноз уряду.

Консультування не відбувається за певними встановленими правилами. З одного боку, консультанти не мають права радитися з представниками уряду або інших державних установ, тож повинні розв'язати складне завдання щодо отримання доступу до значущої інформації. З другого боку, уряд не зобов'язаний давати публічну оцінку їхніх рекомендацій, як саме слід діяти.

Таким чином, консультувати доводиться в умовах недостатньої інформованості, а одержувач послуги користується її результатами вибірково.

З огляду на велику потребу в реформуванні та складне економічне середовище, доцільно підвищити ефективність політико-економічного консультування шляхом консолідації пропозицій та зміцнення спеціалізованих структур. Також варто розглянути можливість створення органу, котрий, виходячи зі своєї важливої місії та законодавчої ініціативи, тривалий час неупереджено здійснюватиме політико-економічне консультування та супровід економічної політики. Звичайно, ефективність такого органу безпосередньо залежить від його концепції.

Далі на прикладі організації консультування в Німеччині розглядаються аспекти, які слід урахувати при створенні стратегічного консультативного органу, та можлива структура політико-економічного консультування.

Політичне консультування на прикладі Німецької експертної ради

Понад 50 років Німецька експертна рада з оцінки загальноекономічного розвитку (*дали* — Експертна рада) є центральним консультативним органом федерального уряду. Її засновано 14 серпня 1963 р., згідно із Законом про створення Експертної ради (SVRG), за ініціативою тодішнього федерального міністра економіки Л. Ерхарда головним чином у зв'язку з виконанням надмірних вимог профспілок щодо підвищення зарплат. У пошуках підтримки своєї позиції щодо проведення економічно обґрунтованої політики оплати праці Л. Ерхард звернувся до федерального канцлера К. Аденауера з пропозицією про створення консультативного центру (SVR). З того часу Експертна рада консультує федеральний уряд за всіма напрямками економічної політики.

Крім того, було створено нормативну базу діяльності цієї ради, де визначено, що предметом її діяльності є періодичне проведення експертизи загальноекономічного розвитку та допомога всім відповідальним політико-економічним інстанціям, а також громадськості у формуванні оцінок економічної ситуації (§1 SVRG).

Принцип незалежного консультування

Обов'язковою передумовою діяльності Експертної ради як незалежного консультативного органу є неупереджене надання консультацій, що передбачає недопущення жодного зовнішнього впливу та критичний підхід до діяльності уряду. Цей принцип двічі підкреслено в законі про її створення, відповідно до котрого незалежними в діяльності є як самі експерти, так і рада загалом (§§1 і 3 SVRG). Захищеність від впливу політиків, зацікавлених груп або спілок підприємств забезпечується: 1) віддаленням у просторі від одержувачів консультацій; 2) способом фінансування; 3) обранням членів ради. Її головний офіс розташований не в Бонні чи Берліні, а в приміщеннях Федерального управління статистики у м. Вісбадені. Робота ради фінансується

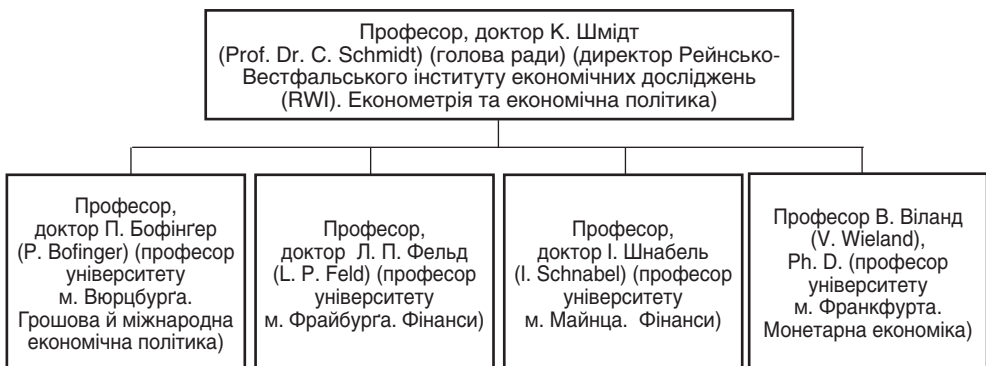
за рахунок федеральних коштів, що закріплено в державному бюджеті, а отже, не залежить від ухвалення урядом. Її члени отримують лише паушальну винагороду, а також компенсацію подорожніх витрат: виконання ними посадових обов'язків у Експертній раді вважається діяльністю за сумісництвом, тому експерти можуть і надалі працювати за основним місцем роботи, яка залишається головним джерелом їхніх доходів.

Обрання членів ради відбувається в точній відповідності із законодавчими критеріями та гарантує можливість проведення нею необхідних експертиз та виконання інших завдань незалежно від будь-якого конфлікту інтересів. Згадані критерії включають наявність у членів ради спеціальних науково-економічних знань та досвіду роботи у відповідних структурах, а також надання консультацій у широкому діапазоні. Це означає, що Експертна рада має акумулювати знання з усіх напрямів економічної політики. З метою забезпечення неупередженості експертів їм упродовж терміну членства в раді, в т. ч. у попередньому році, не дозволяється:

- входити до складу уряду або законодавчих органів федеральної влади чи землі;
- працювати на державній службі (за винятком професорів вищих шкіл або наукових співробітників економічних, соціально-економічних інститутів);
- представляти економічні (підприємницькі) спілки чи організації роботодавців (найманих працівників).

Для формування виважених позицій, зокрема з резонансних соціальних питань і політики на ринку праці, в Експертній раді збираються представники різних шкіл економічної науки. Крім того, за неписаним правилом кожен із членів ради "тяжіє" до позиції роботодавців або найманих працівників. Таким чином, їм відомі позиції обох груп, чия аргументація підлягає обговоренню.

До складу теперішньої Експертної ради входять професори, котрі представляють різні напрями економічної науки (рис. 1).

Джерело: побудовано автором.

Рис. 1. Склад Експертної ради

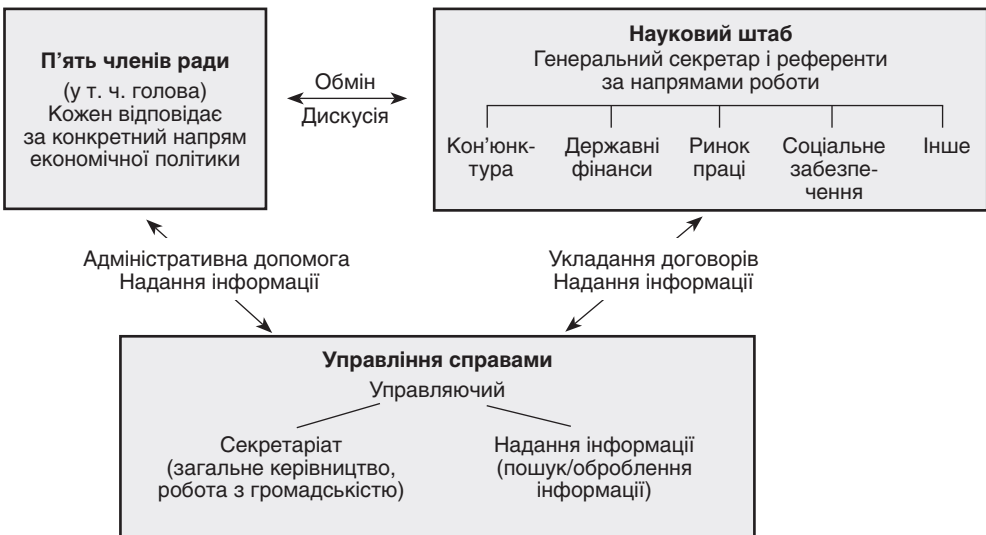
Призначення та термін повноважень членів Експертної ради

Члени Експертної ради призначаються за процедурою, закріпленою законодавством. Перед цим федеральний уряд має заслухати пропозиції кандидатів (по-перше, завдяки цьому члени ради зможуть зрозуміти, на якій саме експертизі слід зосередитися, по-друге, так можна уникнути ситуації, коли спільній роботі ради заважатиме новопризначена людина). Після заслуховування уряд надає власні міркування по кожній кандидатурі федеральному президенту, котрий її затверджує.

Термін повноважень членів Експертної ради становить п'ять років і може бути двічі подовжений на такий само період. При цьому мінімальний строк не встановлено, тому вихід із її складу можливий у будь-який момент. Вакантне місце експерта заповнюється за стандартною процедурою, при цьому термін повноважень наступного(их) члена(ів) ради спливає після завершення п'ятирічного строку повноважень попередника. Тобто за певних обставин він може бути меншим за п'ять років. Це пов'язано з тим, що члени ради змінюються в результаті ротації, тобто в певний момент звільняється лише одне місце. У такий спосіб забезпечується стабільна робота та вдається уникнути серйозних недоліків у діяльності ради.

Організаційна структура

До складу Експертної ради входить п'ять членів. Вони обирають голову, термін повноважень котрого становить три роки з можливістю переобрання ще на один строк. Голова скликає засідання ради та веде їх. Утім, при головуванні його слово має таку саму вагу, як і інших членів ради (рис. 2).

Джерело: побудовано автором.

Рис. 2. Організаційна структура Експертної ради

У роботі раді допомагає науковий штаб, до складу якого входять 10 випускників вищих шкіл, що захистили (або не захистили) дисертацію, котрих також призначають на цю посаду на п'ятирічний термін. Цим забезпечується застосування в роботі штабу нових знань і сучасних методів. Кожен науковий співробітник відповідає за певне коло завдань та підпорядковується керівництву через генерального секретаря, який організовує роботу штабу.

Пошук і підготовку інформації, а також адміністративну функцію та роботу з громадськістю виконують співробітники Федерального управління статистики. Тобто Експертна рада з 25 працівниками є порівняно невеликим консультативним органом. Це спрощує комунікації та прийняття рішень, а також запобігає дублюванню роботи.

Функції та завдання

Експертна рада виконує різні функції, що тісно переплетені між собою. Зокрема, інформаційна функція полягає в наданні нею оцінки політико-економічних тенденцій і взаємозв'язків, застереженні про хибні кроки, потребу в упровадженні реформ чи політичних дій.

У межах консультативної функції рада вказує шляхи реалізації реформ або досягнення політичних цілей та аналізує їх. Консультування має здебільшого стратегічний і довгостроковий характер, але для уряду воно може стосуватися й короткострокових завдань.

Результати аналітичної роботи Експертної ради створюють легітимне підґрунтя для дій політиків, відповідальних за прийняття рішень. Таким чином вона виконує легітимаційну функцію, що на тлі зазначених вище функцій перебуває в тіні. Оскільки рада у своїй діяльності є незалежною, а в наукових підходах нейтральною, результати її аналітичної роботи необов'язково збігаються з планами окремих партій і політиків, а отже, не завжди можуть використовуватися з метою надання легітимності певним діям.

Із метою належного виконання покладених на неї державою завдань рада щороку публікує експертний висновок, де поряд із характеристикою загальноекономічної ситуації та перспектив детально висвітлюються напрями економічної політики, хибні тенденції економічного розвитку та пропонуються концепції реформування або стратегії поліпшення ситуації.

Разом із аналізом кон'юнктури в країні та за її межами, обов'язковими складовими кожного щорічного експертного висновку є: фінансова політика, політика на ринку праці, європейська політика та соціальні гарантії. Крім того, відповідно до тематики політичних дискусій, у ньому приділяється увага іншим напрямам, наприклад енергетичній політиці чи стабільності фінансових ринків. Аналіз розподілу доходів і майна проводиться раз на два роки.

Федеральний уряд може скористатися послугами Експертної ради й протягом року. На його запит рада проводить детальний аналіз політично

важливих тем. У форматі спеціальних експертних висновків вона надає коротку оцінку специфічних питань.

Консультації Експертної ради та оцінювання нею економічної політики орієнтовані на поставлені політичні цілі, які слугують мірилом об'єктивності оцінки. Така матриця поставлених цілей (або “магічний чотирикутник”), закріплена Законом про Експертну раду, передбачає чотири складові: 1) цінову стабільність; 2) високий рівень зайнятості; 3) зовнішньоекономічну рівновагу; 4) адекватне економічне зростання (§2 SVRG). Завдання ради — в умовах ринкової економіки окреслити шляхи одночасного досягнення цих цілей. При оцінюванні фінансово-грошової політики використовуються також фіскальні правила Пакту стабільності та зростання ЄС і державні зобов'язання.

Порядок роботи та голосування

Роботу Експертної ради організовано за встановленою процедурою. Члени ради, котрі працюють за сумісництвом, регулярно (щотижня чи щомісяця) збираються на засідання, на яких відбувається обмін думками та інформацією, а також забезпечується стратегічне й тематичне планування завдань. Окрім членів ради на цих засіданнях присутні співробітники наукового штабу, що повідомляють про стан економічного розвитку країни та за її межами, звітують про виконану роботу й беруть рівноправну участь у дискусії, а також представники адміністрації, відповідальні за загальне організаційне планування.

Протягом року науковий штаб (у співпраці з членами ради) готує аналітичні документи зі специфічних питань. Результати цієї роботи входять до аргументаційної частини річного експертного висновку. Останній складається протягом вересня — жовтня. Починаючи із жовтня засідання ради проводяться мало не щодня, тому її члени в цей період знаходяться на робочих місцях майже цілодобово та звільняються від виконання інших обов'язків. Теми такого висновку чітко розподіляються. Кожен член ради організовує роботу над одним чи кількома його розділами за підтримки відповідальних співробітників штабу.

Для того щоб мати повне уявлення щодо політико-економічних питань та забезпечити доступ до всієї важливої інформації, Експертній раді надано право заслуховувати компетентних міністрів і голову Німецького федерального банку. Крім того, вона регулярно обмінюється інформацією з представниками великих економічних дослідних інститутів, профспілок і об'єднань підприємств. Усі теми також обговорюються на засіданнях ради.

Її члени в річних звітах намагаються одноосібно представити результати й варіанти дій, або надати своїй позиції найбільшій ваги. Якщо не вдається дійти згоди стосовно певної пропозиції, рада може надати вотум меншості. Члена ради викликають, щоб він послідовно, спираючись на наукові дані, виклав свою позицію. Зміст вотуму меншості обговорюється членами Експертної

ради та наукового штабу та врешті-решт вноситься до певної частини річного експертного висновку.

Об'єкти консультацій

Згідно із законодавством, консультації ради спрямовані на інстанції, які несуть політико-економічну відповідальність, — федеральні уряд і міністерства, а також на зацікавлені громадські інституції. Вони надаються з метою полегшення формування висновків усіма зацікавленими суб'єктами. Для того щоб консультація знайшла адресата, важливо правильно обрати форму і спосіб її подання. Так, річний експертний висновок може бути переданий під час прес-конференції федерального канцлера в присутності федерального міністра. За законом, федеральний уряд зобов'язаний упродовж восьми тижнів після отримання такого висновку письмово надати йому оцінку в щорічному урядовому економічному звіті. А одразу після передання цього висновку члени Експертної ради зустрічаються з представниками уряду та проводять першу дискусію за підсумками консультацій.

Із метою оприлюднення результатів консультування рада практикує прес-конференції, інтерв'ю або виступи її членів у засобах масової інформації. Крім того, в університетах організуються публічні лекції й дискусії по річних висновках, а також семінари з представниками об'єднань і спілок. На інтернет-сторінці ради забезпечено вільний доступ до всіх експертних, аналітичних висновків та звітів.

Успіхи Експертної ради в консультуванні

Упродовж усього періоду своєї діяльності рада робила значний внесок у формування економічної політики Німеччини. Уже в перші роки існування вона підтримала зміни в політиці формування обмінного курсу (а саме відмову від бреттон-вудського режиму). Крім того, в одному з перших висновків Експертна рада розробила концепцію державного бюджету, незалежного від кон'юнктури, що останніми роками здобула широке визнання. Так, у межах фіскального договору ЄС було встановлено нові межі заборгованості, пов'язані з безкон'юнктурним, тобто структурним, сальдо держбюджетів.

Серед нещодавніх успіхів слід назвати насамперед консультування федерального уряду під час проведення ним однієї з найширших реформ німецької соціальної системи та ринку праці — Agenda 2010. Рада розробила план із 20 пунктів, включений до процесу прийняття політичних рішень. До інших заходів економічної політики, вжитих під впливом консультування Експертної ради, належать: реалізація програми видатків із урахуванням кон'юнктури заради більшого економічного зростання як реакція на фінансово-економічну кризу 2008—2009 рр.; запровадження “боргового гальма”, яке обмежує реструктурувану заборгованість державного бюджету на 0,5 % ВВП, завдяки чому її обсяг став меншим за максимальні нормативні показники фіскального договору.

Крім того, передбачення ради щодо кон'юнктури є базою для розроблення загальноекономічного прогнозу федерального уряду. Експертна рада також складає прогноз податкових надходжень, який презентує на засіданнях робочої групи "Розрахунок податків", що їх кожних півроку організовує федеральне міністерство фінансів. У цих засіданнях беруть участь представники міністерств, дослідних економічних інститутів, Німецького федерального банку, Федерального управління статистики, а також федеральних земель і органів місцевого самоврядування, котрі обговорюють динаміку податкових надходжень та спільно розробляють податковий прогноз для федерального уряду.

Завдяки безпосередньому й непрямому (через громадськість) впливу на політику Експертна рада виступає суб'єктом коригування політичних рішень та відіграє важливу роль у формуванні стратегії економічної політики. Завдяки своєму винятковому становищу вона може яскраво презентувати результати консультацій та доносити інформацію до всіх значущих політичних суб'єктів. 50-річна історія, а також колишні й теперішні успіхи ради підкреслюють велике значення цього консультативного органу для розроблення обґрунтованої та прозорої економічної політики.

Інші консультативні органи Німеччини

Водночас Експертна рада — це лише одна ланка в ланцюзі компетентного й ефективного політичного консультування. Крім неї в Німеччині є низка інших органів, котрі також, спираючись на законодавство, надають політичні консультації. Спільні зусилля всіх цих органів створюють можливість для всебічного, консолідованого консультування щодо проведення економічної політики.

Найважливішими з таких органів є дослідні економічні інститути, комітети міністерств, Комісія з питань монополій і Експертна рада з питань довкілля. Зазначені інститути ставлять такі самі цілі, як і Експертна рада, надаючи консультації із широкого кола питань економічної політики. На доручення федерального уряду деякі з цих інститутів кожних півроку спільно складають загальний економічний діагноз. Він містить аналіз і прогноз економічного розвитку у світі й Німеччині, котрі вважаються рекомендаціями для перспективних планів федерального уряду, а також є базою при розробленні політико-економічних порад. Таким чином, загальний економічний діагноз є важливим підґрунтям політичного консультування на науково-економічних засадах.

Інші консультативні органи працюють у вужчих тематичних напрямках. Наприклад, консультування в комітетах міністерства економіки та міністерства фінансів зорієнтоване безпосередньо на компетентних міністрів та має на меті надання їм підтримки з усіх питань економічної й фінансової політики відповідно.

У галузі конкурентної політики особливого значення набуває консультування з боку Комісії з питань монополій. Згідно із законом, вона повинна

регулярно консультувати федеральний уряд на предмет політики, права та регулювання конкуренції. З огляду на це, комісія проводить аналіз концентрації підприємств і розвитку конкуренції в Німеччині. Подібне, вузькотематичне, консультування пропонує Експертна рада з питань довкілля, а з 2014 р. — Експертна рада з питань споживачів. Діяльність цих органів спрямована на відповідні міністерства, а за концепцією й методами роботи вони нагадують Експертну раду.

Пропозиції щодо політико-економічного консультування в Україні

Добре структуроване, більш інституційно консолідоване політико-економічне консультування, спрямоване на задоволення потреб клієнта, має принципове значення для досягнення відповідних цілей, підтримує концепції та реалізацію проектів реформування в політичному аспекті. Консультаційні організації покликані збирати й оцінювати інформацію, пропонувати варіанти дій, тим самим полегшуючи політичним суб'єктам пошук рішень в ускладнених економічних умовах.

В Україні слід поліпшити організацію політико-економічного консультування для підвищення його ефективності. Зазначене потребує чималих зусиль. Насамперед варто й надалі сприяти консолідації в галузі консультування з метою поглиблення співробітництва відповідних інституцій із експертами та зосередити проведення експертиз у робочих групах і органах консультування.

При створенні міцних консультаційних структур потрібно забезпечити чіткий розподіл функцій і повноважень між органами консультування, щоб уникнути їх дублювання. За теперішньої системи консультування політики, відповідальні за ухвалення рішень, постають перед довгим і складним вибором одного з численних експертних висновків та варіантів дій. Консолідація консультування зумовить необхідність вибору одного з кількох варіантів політичного розвитку, що дасть змогу приймати ефективніші політичні рішення. Те саме стосується фінансування, котре в цьому разі можна зосередити на небагатьох, проте вагоміших консультаційних органах, підтримавши таким чином вищу якість консультування.

У межах консолідації слід обміркувати також створення консультаційного органу, який за значенням і функціями нагадуватиме Німецьку експертну раду з оцінки загальноекономічного розвитку. Завдяки такому всеосяжному, стратегічно спрямованому й головне незалежному консультуванню можна позбутися зазначених вище недоліків політико-економічного консультування в Україні. Для успішної реалізації цього проекту потрібна цілковита політична підтримка. Завдання урядового консультування полягає в критичному й неупередженому оцінюванні політики, а тому потребує від осіб, відповідальних за прийняття рішень, сильної волі, здатності до сприйняття критики та ділового ставлення до неї.

Для того щоб діяльність консультативного органу була спрямована на потреби та враховувала можливості України, необхідно розробити його концепцію із залученням представників сторін-учасниць (політиків, науковців і дослідників). При цьому варто з'ясувати питання законодавчої ініціативи, вибору членів цього органу й функцій консультування, політико-економічні цілі, на які воно орієнтуватиметься, а також забезпечити незалежність його діяльності.

Реалізація цього проекту та створення міцних консультативних структур не тільки сприятимуть проведенню прозорої й реалістичної економічної політики та впровадженню реформ уряду України, а й забезпечать зацікавленій громадськості більш цілеспрямований доступ до інформації, а також роз'яснення заходів, спрямованих на досягнення політико-економічних цілей. Активне залучення громадян до політичних процесів є одним із основних принципів демократії, що допомагає їм брати на себе політичну відповідальність та більше довіряти уряду й державним установам.